

Průvodce Společnou šancí

- ***Máte problém se závislostí, narodilo se vám dítě a nebudete schopná se o něj postarat?***
-

- ***Hrozí vám kvůli nedostatečné péči o dítě jako důsledku užívání drog odebrání dítěte?***
-

- ***Bylo vám už dítě odebráno, potýkáte se se závislostí a dostali jste nabídku Společné šance?***

Proč Společná šance?

- **protože chceme pomoci rodičům – uživatelům návykových látek**
- **protože trvá maximálně 12 měsíců**
- **protože je to sdílená pěstounská péče**
- **protože to je prostor, kde je možnost upravit si život**
- **protože každý si zaslouží druhou šanci...**

Průvodce Společnou šancí vznikl v rámci projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_023/0001311 – Společná šance (Dítě a závislá matka) financovaného z Operačního programu Zaměstnanost.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Proč vůbec Společnou šanci zkusit?

Léčit se ze závislosti na návykových látkách je samo o sobě velmi náročné a jen těžko slučitelné s péčí o dítě. Výhodou Společné šance je, že celý tým odborníků společně s vámi a přechodnými pěstouny bude vědět, jak náročným obdobím procházíte, a přizpůsobí tomu nároky na vás. Neztratíte se tedy v příliš velkém množství požadavků na vás v jednom momentu. Prioritou je vaše abstinence a současně to, že vaše dítě je v bezpečí a má vše, co potřebuje. S tím pomohou pěstouni. Se sociálními pracovníky společně také určíte, v čem potřebujete pomoci – zda s bydlením, prací, se zajištěním věcí pro dítě, s jeho výchovou atd.

Jaké podmínky pro účast ve Společné šanci musím splnit?

- Vyjádřit vážný zájem o návrat dítěte zpět do své péče, jehož podmínkou je abstinence.
- Vyplnit písemnou žádost.
- Spolupracovat s odborným zařízením pro léčbu závislosti a snažit se vyřešit užívání návykových látek – absolvovat krátký pobyt na detoxifikačním oddělení, léčit se a souhlasit s testováním na přítomnost návykových látek.
- Spolupracovat se službou na podporu rodičovských dovedností.
- Souhlasit se sdílením informací týkajících se léčby a výchovy dítěte s pracovníky služeb.
- Mít zaměstnání nebo být v evidenci na úřadu práce.
- Souhlasit s bydlením u pěstounů a hrazením nezbytných nákladů na něj.
- Před příchodem k pěstounům souhlasit s provedením testů na HIV a hepatitidy (podobně jako je tomu při nástupu do pobytové léčby s dítětem).
- Podepsat písemnou dohodu o spolupráci se závazkem naplňovat podmínky spolupráce.
- Podepsat souhlas s nakládáním s osobními údaji v rámci programu Společná šance.

Kdo mi bude pomáhat a jak často?

Tým Společné šance tvoří:

- pracovník OSPOD (Orgán sociálně-právní ochrany dětí)
- pracovník adiktologického zařízení (zařízení pro léčbu závislosti)
- pracovník služby na podporu rodičovských dovedností
- pracovník pro pěstouny
- nezávislý koordinátor
- pěstouni na přechodnou dobu – jsou členem týmu stejně jako vy

Pokud jste již s nějakou ze služeb/s konkrétním pracovníkem spolupracovali a přejete si v tom pokračovat, určitě o tomto přání řekněte pracovníkovi, který vám o Společné šanci řekl.

Za adiktologem budete docházet z počátku minimálně jednou týdně, do domácnosti k pěstounům za vámi bude chodit váš sociální pracovník, zpočátku také jednou týdně, později již méně často.

Takových lidí, nebudu v nevýhodě? Nebudou mě odsuzovat?

Je to opravdu hodně lidí, ale každý má svoji roli. Pracovník OSPOD ze zákona zodpovídá za dítě a nalezení nejlepšího řešení pro něj. Vašimi pracovníky budou adiktolog – bude vám pomáhat zvládnout problém s drogami – a pracovník na podporu rodičovských dovedností. Ten vás bude společně s pěstouny podporovat v tom, abyste zvládla péči o dítě. Protože to bude náročné i pro pěstouny, mají také svého podpůrného pracovníka. A koordinátor je nezávislý, vede všechna jednání a sleduje, jak se situace vaše a vašeho dítěte vyvíjí, pomáhá také řešit situace, když se někdo nemůže dohodnout. Za všemi osobami můžete vždy přijít. Vždy se bude dělat plán na nějaké kratší období, abyste věděla, co vás v něm čeká. Všem jde o to, abyste svou situaci zvládla a dítě se mohlo vrátit k vám. Odsuzovat vás nikdo nebude, všichni vědí, že závislost je nemoc, kterou je potřeba léčit. Pěstouni také rozumějí tomu, čím procházíte, s vaším přijetím do své domácnosti souhlasili a chtějí vám rovněž pomoci.

Jak to celé bude vlastně probíhat?

Úplně na začátku adiktolog zhodnotí, zda je pro vás využití Společné šance reálné. Pokud ano, čekají vás testy, seznámení se s pěstouny, prohlídka bydlení v pěstounské rodině, dostanete všechny informace a uslyšíte podmínky, které je třeba plnit. Teprve potom se rozhodnete, zda do programu Společná šance vstoupíte. K tomu pak patří i podpis všech „papírů“.

Pak absolvujete pobyt na detoxifikačním oddělení, aby pěstouni měli jistotu, že k nim do domácnosti přijдете „čistá“. Tento pobyt trvá zhruba jeden až dva týdny.

Po přestěhování k pěstounům se budete soustředit na plnění cílů v tzv. Rámcovém plánu – do něj patří i docházení k adiktologovi, spolupráce s pracovníkem služby na podporu rodičovských dovedností (společně naplánujete i rozsah péče o dítě). Po celou dobu budou probíhat pravidelná setkávání celého týmu a vyhodnocování toho, co se daří a v čem ještě potřebujete pomoci.

Asi tři až čtyři měsíce před ukončením programu už bude zřejmé, jak celou situaci zvládáte, a pokud ano, můžete podat žádost o svěření dítěte zpět do vaší péče.

Po ukončení Společné šance odejdete od pěstounů, nadále však budete mít podporu od pracovníka služby na podporu rodičovských dovedností, který vám pomůže např. se zajištěním bydlení a dalšími praktickými věcmi.

Kdo mě bude „kontrolovat“?

Aby všichni sledovali stejný cíl – tj. zjištění možnosti návratu dítěte k vám do péče, budete se scházet s celým týmem – jednou za měsíc na max. dvouhodinovém setkání. Společně zde zhodnotíte, jak se daří plnit domluvené cíle tzv. Rámcového plánu, co dalšího potřebujete k tomu, abyste se s dítětem u pěstounů měla dobře a připravovala se na plné převzetí dítěte do své péče.

Kontrolována budete v rámci spolupráce s adiktologem – pomocí testů. Vzhledem k tomu, že užívání návykových látek a váš zdravotní stav mohou ovlivnit i péči o dítě, bude úkolem adiktologa případně upozornit celý tým na váš zhoršený zdravotní a psychický stav. Prioritou totiž je, aby vaše dítě bylo v bezpečí za všech okolností.

Program Společné šance může trvat max. jeden rok. Bude-li se vám dařit abstinovat a péči o dítě postupně převzmete v plném rozsahu, byť ještě v domácnosti pěstounů, jistě vám tým doporučí podání žádosti o svěřeni dítěte zpět do vaší péče.

Kdo jsou to ti pěstouni, budu je znát, ještě než se rozhodnu u nich bydlet?

Pěstouni na přechodnou dobu jsou lidé, kteří prošli odborným školením a také psychologickým vyšetřením, zda jsou schopní dobře se postarat o dítě a zároveň spolupracovat s jeho rodiči na tom, co je v zájmu dítěte. Jsou to lidé, kteří mají sílu a chuť pomáhat dětem, které to nemají na začátku života úplně jednoduché. Za svou „práci“ dostávají plat, musejí ale plnit řadu zákonných povinností, jsou v tom pravidelně kontrolováni sociálními pracovníky.

Vy se s pěstouny seznámíte ještě předtím, než se rozhodnete, zda do Společné šance vstoupíte. A to přímo v jejich domácnosti – uvidíte tedy, kde byste bydlela a kde už je nebo by bylo vaše dítě. Během této schůzky se kromě prohlídky prostor vyjasní základní pravidla týkající se např. užívání společných prostor, zvyklostí pěstounů a vás (např. kouření, denní rytmus, klepání na dveře) a informace o tom, jak by měla zpočátku probíhat péče o dítě – tedy kdo za co zodpovídá a jakým způsobem se bude péče plánovat. Těchto několik pravidel společně podepíšete.

Užívání části domu či bytu pěstounů a úhrada nákladů s pobytem spojených budou ošetřeny také smluvně (půjde o nájemní smlouvu či smlouvu o ubytování).

Můžu vědět dopředu, k jakým pěstounům mé dítě půjde? A vybrat si je?

Pěstouny pro dítě vybírá krajský úřad ve spolupráci s OSPOD. Určitě je možné, abyste se účastnila schůzky či tzv. případové konference, na které se bude podrobně probírat, co vaše dítě od pěstounů potřebuje, a vyrůstalo-li dítě nějaký čas s vámi, jste vy tou nejpopovolanější osobou pěstounům na začátku dodat co nejvíce informací o dítěti. Hodně tak vašemu dítěti pomůžete zvládnout odloučení od vás a zvykání si na nové lidi.

Jak často budu se svým dítětem, až budeme u pěstounů? Budu o něm rozhodovat já?

S pracovníky a pěstouny uděláte konkrétní plán, v jakých časech o dítě pečujete vy, jaké činnosti s ním máte na starosti, kde dítě spí, kdo a kdy ho krmí, kdo se stará o jeho oblečení, kdo s ním chodí ven, zda jsou plánované návštěvy lékařů apod. Krátce po vašem příchodu do rodiny pěstounů je pravděpodobné, že větší část péče budou zajišťovat pěstouni, ale vy byste se měla všech činností účastnit. Pokud vám bude vzhledem k léčbě psychicky i fyzicky dobře, přvezmete péči o vaše dítě v celém rozsahu co nejdříve. Důležité totiž je, aby se co nejdříve vytvářel či obnovoval vztah mezi vámi a vaším dítětem. Pokud však vaše léčba nějakou dobu trvala a vaše dítě je od narození s pěstouny, je třeba myslet na to, že je zvyklé právě na ně, a spolu si vztah teprve budete vytvářet.

Co všechno se mám „naučit“ v péči o dítě?

Předpokládáme, že ve Společné šanci budou zejména velmi malé děti. Za rok se tedy musíte naučit zvládat základní péči o dítě – krmit ho a připravovat stravu, přebalovat, oblékat, udržovat hygienu, uspat, bezpečně s ním manipulovat. Naučit se rozumět jeho potřebám, podporovat jeho zdravý vývoj – umět si s ním povídat, hrát, vědět, co má dítě určitého věku zvládat. Důležité je, abyste měla nebo se naučila mít své dítě ráda, aby vám spolu bylo dobře. Není toho málo ani pro rodiče, který neřeší problém se závislostí. Budete mít kolem sebe lidi, kteří vám se zvládnutím tohoto úkolu pomohou.

Můžu říct pěstounům o hlídání dítěte, když budu chtít jít večer někam ven? Může dítě hlídat někdo z mé rodiny?

Tohle je jistě věc dohody, zodpovědnost za běžnou péči o dítě mají ze zákona pěstouni. Záleží na důvodu hlídání – nebude-li vám dobře, půjdete-li do

léčebného zařízení nebo vyřizovat nějaké své úřední záležitosti, pěstouni se o dítě postarají. Budete-li chtít jít s kamarádkami, budete na tom stejně jako ostatní matky. Primárně budete o dítě pečovat vy a pěstouni.

Můžu si zvat návštěvy?

Nebude to pro vás asi jednoduché, ale je třeba vybrat jen jednu nebo dvě osoby, které mají významný vztah k dítěti (např. otec či prarodič dítěte). Tyto osoby zároveň ale nesmějí být uživateli návykových látek. Vy sama se ale mimo domácnost pěstounů můžete vídat se všemi lidmi, se kterými si přejete (ale nejsou pro vás ohrožující). Pro dítě jste nejdůležitější vy, společenský život bude muset počkat.

Co když budu mít s pěstouny konflikty?

To se samozřejmě může stát – není jednoduché bydlet společně a na spoustu věcí můžete mít jiný názor včetně výchovy dítěte. S řešením konfliktů může pomoci váš sociální pracovník. K předcházení konfliktům i k jejich řešení by měly sloužit i společné schůzky jednou za 14 dní, kterých se budete účastnit vy, pěstouni, váš sociální pracovník a pracovník pěstounů. Při skutečně zásadních rozporech může s řešením pomoci i přizvaný koordinátor.

Jak to bude s penězi za nájem u pěstounů, jídlem, oblečením a věcmi pro dítě? Nepřijdu o dávky, které teď mám?

Pro účely sociálních dávek netvoříte s pěstouny společnou domácnost, a zůstáváte tedy i nadále samostatně posuzovanou osobou. Splňujete-li podmínky – a s ověřením toho vám může pomoci váš sociální pracovník – můžete pobírat příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Nutné je být registrována na úřadu práce. Budete tedy hradit nájemné a musíte mít prostředky na potřeby pro sebe – jídlo, ošacení apod.

Pokud bude vaše dítě svěřeno k pěstounům soudně, budou pěstouni dostávat od státu peníze na zajištění potřeb dítěte, a je tedy na nich, aby všech-

ny náklady dítěti hradili. Na vás je platit státu – úřadu práce výživné stanovené soudem, o rodičovský příspěvek svěřením dítěte k pěstounům přijдете. Můžete si o něj znovu požádat po převzetí dítěte do své péče, jsou-li splněny další podmínky (např. věk dítěte).

Jak dlouho můžu u pěstounů bydlet a co bude pak?

Je-li k pěstounům svěřeno vaše dítě soudem, může být u nich maximálně jeden rok, a to tedy platí i pro vás. Během této doby budete se sociálním pracovníkem spolupracovat mj. i na zajištění budoucího bydlení. Pracovník vám bude k dispozici minimálně ještě dalších šest měsíců od odchodu od pěstounů, abyste v nové situaci nezůstala sama a aby byla zajištěna i kontrola vaší péče o dítě.

Nezbytné je také vaše doléčování závislosti, starost s péčí o dítě může zvyšovat riziko relapsu či recidivy. S adiktologem byste tedy měla zůstat v kontaktu i poté, co už bude dítě zpět ve vaší péči. Pokud se budete chtít odstěhovat na jiné místo, najdete společně služby v novém bydlišti.

Co když poruším podmínky spolupráce?

Pokud se objeví závažné skutečnosti, které vyloučí návrat dítěte do vaší péče, bude vaše účast ve Společné šanci ukončena. Takovými skutečnostmi jsou znovuužívání drog, neochota zlepšovat rodičovské dovednosti, absence citové vazby k dítěti a neochota na ní pracovat, nedostatečná péče o dítě apod. O ukončení vaší účasti ve Společné šanci mohou rozhodnout OSPOD, pokud je to v zájmu bezpečí dítěte, koordinátor na základě doporučení a rozhodnutí celého týmu, vy sama nebo pěstouni, pokud odmítnou váš další pobyt v jejich bydlišti a požadují ukončení nájemní smlouvy.

Pokud by došlo ke znovuužití drog, nemůžete být pod jejich vlivem v domácnosti pěstounů.

Jestliže se některé věci nebudou dařit, přestože se snažíte, můžete dostat více času a více podpory. Důležité je o všem otevřeně mluvit. Pokud se bude odborníkům zdát, že své povinnosti v oblasti péče o dítě neplníte podle dohody, budou vás na to s předstihem upozorňovat.

I ukončení je ale třeba naplánovat, abyste nezůstala ze dne na den na ulici. Dítě zůstane v péči pěstounů, vy z domácnosti odejdete, a pokud budete mít zájem, získáte podporu v hledání bydlení a v nastavení kontaktů s dítětem.

Pokud ze společného bydlení odejdete a spolupráce bude ukončena, zůstává vám nadále právo se s dítětem vídat a rozhodovat o důležitých věcech v jeho životě.

Co když budou chtít ukončit můj pobyt pěstouni?

Pokud se ukončení děje na základě rozhodnutí pěstounů a vy jste v programu setrvala alespoň šest měsíců, daří se vám zvládat péči o dítě a abstinujete, doporučí vám tým pracovníků podání žádosti o svěřeni dítěte do péče, je-li to v jeho zájmu.

Co když si pěstouni budou chtít mé dítě nechat, ale já budu proti?

To jistě nemůže nastat, pokud se vám bude dařit plnit podmínky k zajištění všech potřeb dítěte. Pokud se vám ale nepodaří změnit svou situaci, tak abyste o návrat dítěte mohla soud požádat, je třeba v první řadě myslet na to, jak jinak zajistit, aby bylo vaše dítě co nejvíce spokojené. A je-li již zvyklé na pěstouny, může být pro dítě dobré, aby u nich zůstalo.

Možná pro vás není snadné učinit nyní rozhodnutí, zda Společnou šanci využít. Možná vám zůstává v hlavě mnoho otázek, na které jste v Průvodci odpověď nenašla. To je úplně v pořádku a bude dobré obrátit se na pracovníka, který vám o programu řekl, a na všechno se ho zeptat. Pokud máte z toho všeho tak trochu strach, není se vůbec čemu divit, měl by ho každý. Ale Společná šance je skutečně šancí pro vás a vaše dítě, abyste mohly zůstat spolu. A to je to, co si všichni přejeme a nejvíce vaše dítě, i když to ještě neumí říct...

